

Szlovén-magyar táncos fórum Hosszúfaluban

2014. május 28.

Az immár 3. éve működő Szlovén-Magyar program Workshopja meglepően sok fiatalot mozgósított. A hosszúfalui kultúrház nézőtere szinte kicsinek bizonyult. A szervezők hivatalos projektértékelése után a néptáncosoké volt a tér. A projekt két kurzusának vezetői beszámoltak az elmúlt hónapok munkájáról. A gyűjtés most is tárt fel újdonságokat. A tapasztalatok, a 2012. évi gyűjtések táncmozgásban való megelevenítésén túl, a tánc tanítási módszertanáról is szó esett. A két kurzus először külön-külön, majd közös munkával megvalósuló produkciói a már meglévő archív anyagok és a „folk” projekt 2012. évi gyűjtőmunkájára alapozva kerültek bemutatásra.

Toplak Rudolf és felesége 1999 óta vezet Lendvában néptáncgyűjtést. A környék táncait 2007 óta gyűjtik. A legújabb gyűjtésekben Gerlecz László is részt vett. Kutatási területük Pince, Kapca, Lendva és Dobronak települések által határolt területre korlátozódott. Meglepetésükre 10 különböző táncot sikerült megfigyelniük és megtanulniuk. Az általuk felkeresett adatközlők pedig több mint tíz táncot megneveztek, de már nem tudták megmutatni. Ezek mind polgári jellegű társastáncok. Találtak emlékeket csárdásra, utalásokat ugrós táncokra, eszközös táncokra, például seprűs táncra.

Baloghné Bacsa Ibolya göcseji gyűjtése során Bakon, Zalatárnokon, Nován szülőktől, nagyszülőktől tanult táncot, egykori táncosokat keresett. Különös figyelmet fordított a táncokban fellelhető fogásmódokra és a hozzájuk tartozó páros viszonyokra, forgatásokra, valamint a különböző forgásmódokra. Sikerült pontosan rekonstruálni Bak község 20. század közepi táncrendjét, melynek meghatározói itt is

a polgári táncok voltak. Az utolsó filmezési nap után egy héttel, tragikus hirtelenséggel elhunyt Szabó Sándor baki harmonikás, akinek visszaemlékezései meghatározó támpontokat adtak a gyűjtéshez. A szomorú esemény még inkább aktualizálja az elvégzett munka fontosságát. A muravidéki és göcseji gyűjtés kiadvány és DVD formájában is megjelent.

A két kurzus egymás utáni két félévben dolgozta fel ezen anyagokat. A kétség kívül értékes felgyűjtött táncanyag mindkét kurzusban másként jelent meg. Bacsa Ibolya által gyűjtött páros táncok, melyeknek fő jellemzője a nyílt és zárt összefogódzású páros forgások mellett megjelenő különtáncolás, a forgást megszakító csalogatás és nő kar alatti kifordítása. A táncfolyamat alapvetően szabályozatlan, improvizatív felépítésű, de meghatározó hányadában megfigyelhető a szabályozott, kötött szerkezet is. A lendvai kurzus, lévén sokkal érettebb, kiműveltebb képet mutatott. Ennek oka, hogy a kurzus tagjai idősebbek, mint a baki csoport résztvevői.

A bakiak révén viszont rendkívüli elevenséget, dinamikát és felfokozott hangulatot sikerült teremteni a muraközi polgári táncok bemutatóján. A produkciók fő jellemzői az alábbiakban foglalhatók össze: a polgári társastáncok Nyugat-Európából terjedtek el, nemesi-polgári táncok folklorizált változataiként. Ezek a hatások a 19. században nem csak Magyarországon, hanem egész Közép-Európában jelentős szerepet játszottak a paraszti táncművelés átalakulásában, a viszonylag egységes polgárosult táncstílus kialakulásában. A tánciskolák, a hivatásos táncmesterek megjelenése elősegítette ennek a folyamatnak terjedését. Ezek a polgári társastáncok azon-

A hosszúfalui alkalmi táncfórum, a két tájegység hagyományörző táncosainak bemutatója és gyűjtőmunkája ismét bizonyította a népi kultúra megújításának lehetőségeit.

ban csak néhány motívumra, leginkább zárt páros forgásra korlátozódnak. A nyugati, a közép-európai stíluskörből, cseh, morva és osztrák közvetítéssel, vagy német telepések által, olykor a legfelsőbb társadalmi rétegek közvetítésével kerültek a kárpát-medence parasztságának tánckincsébe. Ezek a könnyen tanulható dalok és táncok igen nagy népszerűségnek örvendtek. Az egyes településeken a 70-es években 10-15 féle polgári táncot is ismertek.

Azonos táncanyag, tán a módszertan is hasonló, az eredmények azonban különbözőek. A workshop konzultációin ez volt a központi téma, amelyen sok vitát váltott ki a tétel, hogy nem minden tánc való minden korosztálynak.

A zalai, muravidéki táncok tanításában is fontos

kérdés az anyagválasztás. A polgári táncok dinamikája, lendülete, könnyedsége a fiatal táncosok előadásában érvényesül igazán. Tapasztalat szerint a zene, a zenekar jó megválasztása alapvető a tánc tanításában. A zalai csárdás színes megvalósítása megkívánja a komolyabb, felnőtt létet. A fiatalok testiségben, érettségben nem képesek a lassú, méltóságteljes tánc udvarló, udvarlást fogadó szép magatartást közölni előadásukban. A lendvai felnőttek kiváló teljesítménye, hogy ezen táncokat ilyen gyönyörűen képesek megjeleníteni, éppúgy, mint gyönyörű viseletüket. A hosszúfalui alkalmi táncfórum, a két tájegység hagyományörző táncosainak bemutatója és gyűjtőmunkája ismét bizonyította a népi kultúra megújításának lehetőségeit.